

Oponentský posudek rigorózní práce na téma „**Náboženská svoboda ve světle judikatury Evropského soudu pro lidská práva**“ předložená **Mgr. Danielem Bartoněm**

Rigorózní práce Mgr. Bartoně v celkovém rozsahu 89 stran se zabývá otázkami souvisejícími se způsoby projevu náboženského přesvědčení na veřejnosti, jejich důsledky a především regulací ze strany státu (str. 1). V tomto kontextu je pak uváděna i judikatura Evropského soudu pro lidská práva (ESLP).

Volba tématu je nesporně přínosná už proto, že v domácí internacionalistice není výrazně zastoupena. K ocenění je i autorův pokus o interdisciplinární přístup ke zkoumané problematice, zejména s ohledem na absenci širší mezioborové diskuze právních, filozofických, sociálních a religionistických konotací významu ochrany svobody náboženského vyznání v postmoderní společnosti. Zároveň však absence širšího odborného diskursu (přínejmenším na domácí půdě) přináší i řadu koncepčních, ideových a metodických úskalí, které není lehké překonat. Oponentka uvádí tuto skutečnost proto, že koncepční nejasnost a metodickou nedotaženost považuje za hlavní problém předložené práce. V tomto smyslu lze mít výhrady již k její struktuře.

Elaborát je rozdělen do pěti věcných kapitol, úvodu a závěru. V úvodu, kde autor představuje obsah následného věcného textu, chybí jasně formulovaný koncepční záměr a metodologická východiska. Tato nejasnost má za následek nedostatečné ideové propojení jednotlivých kapitol.

Prvá kapitola se zabývá pojmy souvisejícími s náboženskou svobodou v náboženském duchu a zahrnuje i stručný výklad judaismu a islámu. Následná kapitola je věnovaná svobodě náboženského vyznání podle čl. 9 Evropské úmluvy o lidských právech a základních svobodách (EÚLP). Na rozdíl od religionistického výkladu tematiky, založeném na vícero zdrojích náboženské odborné literatury a vykazující potřebnou úroveň propracovanosti, postrádá výklad úpravy náboženské svobody v EÚLP byť jen zmínku o hodnotovém konceptu úmluvy a relevantních východiscích ESLP. Chybí i výklad pojmů, jejich zdrojů a komparace s jejich významem v náboženském pojetí.

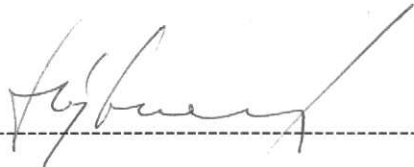
Kritické soudy autor opírá o jediný odborný pramen, jímž je práce Karoliny Evansové „Freedom of Religion under the ECHR.“ Její názor na vztah prostoru vnitřní svobody (forum internum) a vnějším prostorem (forum externum), jakkoliv v nauce ojedinělý, je pro autora vodítkem pro selektivní výběr a kritické hodnocení kasuistiky ESLP. Ta je předmětem následných tří kapitol. Velmi stručný závěr je v podstatě reminiscencí výchozích tezí.

Hlavním problémem práce, jak již bylo uvedeno výše, je koncepční nejasnost a metodologická nedůslednost, mající za následek, že text postrádá jednotící ideu a jeví se nikoli jako koherentní výklad problematiky svobody vyznání, ale jako soubor několika, tématicky blízkých, ideově však nepropojených exkurzů do sféry náboženské svobody.

Z věcného hlediska je ke škodě věci značně povrchní přístup k výkladu náboženské svobody a opomíjen je zejména hodnotový aspekt rozhodování štrasburského soudu. I když některé závěry ESLP mohou vyvolat pochybnosti o jejich správnosti (viz Evans, M.D.: Religious Liberty and International Law in Europe. Cambridge University Press. 1997. s. 356 a násl.), a ne vždy je ESLP ve své argumentaci konzistentní, jeví se nanejvýš diskutabilní autorovo nahrazení „sekularistického“ přístupu modelem náboženským, což v podstatě doporučuje autor tím, že nalezení objektivně správného či špatného porozumění je vždy iluzorní, neboť závěry vždy odrážejí zkušenosti předchozího interpreta (str. 7). V tomto kontextu se jeví nezbytným autorovi připomenout, že ona předporozumění mají zřetelně formulovaný a deklarovaný ideový základ hodnotící náboženskou svobodu jako „jeden ze základů demokratické společnosti... jeden z nejdůležitějších prvků, které spoluvytvářejí identitu věřících a jejich způsob života, ale je také zároveň cenným statkem pro agnostiky, skeptiky a nezúčastněné, na níž závisí pluralismus, který je neoddělitelný od demokratické společnosti“ (Kokkinakis proti Řecku, 1993). Požadavek, aby soud akceptoval názor stěžovatelův na povahu zásahu do jejich náboženské svobody a nečinil si o jeho závažnosti vlastní úsudky, je s tímto ideovým východiskem neslučitelný.

S ohledem na uvedené výhrady a připomínky navrhuji, aby **práce**, která je nesporně inovativní a dokládá autorovu odbornou způsobilost, jako celek však **nesplňuje předpoklady úspěšné obhajoby, byla autorem přepracována.**

V Praze dne 29.6.2010

Doc. PhDr. Stanislava Hýbnerová, CSc.
oponentka